

Mødet den 30. Maj 1918. (For lukkede Døre).

Fraværende: Brøndum, N. Joh. Laursen, Møller, Simonsen og Mariane Thomsen.

1. (J. Nr. 52—1918). Amdsraadets Beslutning med Hensyn til de visiterende Lægers Andragende om **Forhøjelse af Vederlaget for Behandlingen af veneriske Patienter.**

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 210—1918). Amdsraadets Beslutning vedrørende et Andragende fra **Opsyn ved Ting- og Arresthuset Marie Astrup om Lønforhøjelse.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 50—1918). Erklæring fra Belysningsvæsenet angaaende Spørgsmaalet om Byraadets Indtræden i et eventuelt dannet Andelsselskab til **Udnyttelse af Gudenaas Vandkraft til Elektricitetsproduktion.**

Fra Forretningsudvalget angaaende »Gudenaacentralen« forelaa et af Ingeniør Faber udarbejdet Forslag til grundlæggende Bestemmelser for Andelsselskabet »Gudenaacentralen«, samt Forespørgsel om, hvorvidt Byraadet maatte ønske at indtræde i et saadant Andelsselskab. I bekræftende Fald anmodes Byraadet om at sende Repræsentanter til et Møde om Sagen i Aarhus den 4. Juni.

Christensen forelagde Sagen i Henhold til Belysningsvæsenets Erklæring. Det afgørende var Brændselspriserne. Naar man havde anbefalet at arbejde videre paa Sagen, var det ud fra det Syn, at det vilde vare en lang Tid, inden man kom ned paa de gamle Kulpriser, og det skete maaske aldrig. De krigsførende Lande vilde efter Krigen søge at indvinde en Del af deres umaadelige Udgifter ved højere Varepriser, og der vilde blive langsom Tonnagebygning og høje Fragter. Selv om man i Løbet af nogle Aar kom ned paa ca. 30 Kr. pr. ton, altsaa det dobbelte af den tidligere Kulpris, vilde Gudenaaprojektet kunne drives uden Tab. Dertil kom, at Aarhus Kommune i den nærmeste Fremtid stod overfor en betydelig Udvidelse af Elektricitetsværket, som vilde koste 1—1½ Million Kr. Men saafremt dette Værk kunde blive gjort færdig i Løbet af ca. 2 Aar, kunde Udvidelsen af Elektricitetsværket udskydes 5—6 Aar, hvorved man muligvis vilde komme ned paa nogenlunde rimelige Priser. Hvis man regnede med dyre Brændselspriser i de første 10 Aar, vilde Anlægget kunne betale sig, selv om det nu var dobbelt saa dyrt at anlægge som før Krigen. Dette Værk vilde faa den jævne Belastning, medens Uregelmæssighederne maatte overtages af de gamle Værker. Men man maatte jo først have fuldstændig Klarhed over, hvor stort Ledningsnettet vilde blive, og hvor mange Andels-havere der blev. Horsens By og Hovedgaard skulde efter Forslaget yde et Tilskud paa 500000 Kr. til Ledningsanlæg og Transformatorstationer og Skive By 400000 Kr., og det kunde maaske næppe betale sig for disse Byer at være med. Prisen vilde blive saaledes, at man de første Aar kunde afskrive ret betydelige Beløb. Fra Rege-

ringens Side var der ogsaa ønsket at faa Sagen i Gang af Hensyn til at skaffe Arbejde. Belysningsvæsenet anbefalede derfor at arbejde videre paa Sagen, og Taleren vilde paa Udvalgets Vegne anbefale Byraadet at tiltræde dette.

F o r m a n d e n bemærkede, at den Skrivelse, som forelaa, maaske var stilet i for bestemte Udtryk. Det var ikke Meningen, at der skulde være noget bindende deri, men man havde ønsket at vide, om de paagældende Byraad i det væsentlige vilde forhandle videre om Sagen. Taleren kunde oplyse, at Horsens havde sagt nej, og det var vist heldigt, da der saa kunde blive saa meget mere til de andre, og man slap for det vanskelige Spørgsmaal om det dyre Kabel. Iøvrigt mente Taleren ikke, at Aarhus By, som havde taget Initiativet hertil, kunde trække sig tilbage paa dette Tidspunkt; men der var dog ikke noget bindende i den Beslutning, som Byraadet i Dag skulde tage. Det vilde først komme, naar Andelsselskabet skulde dannes.

B e c h vilde udtale sin Glæde over, at der ikke skulde tages endeligt Standpunkt i Dag, for hvis Tilslutningen fra anden Side blev ringe, kunde Aarhus komme til at staa næsten alene. Iøvrigt vilde Taleren støtte Christensens Forslag om at arbejde videre paa Sagen. Belysningsdirektørens Indstilling var ikke ganske klar, idet han sammenlignede forskellige inkommensurable Størrelser til Ugunst for Gudenaaprojektet. Paa Aarhus Elektricitetsværk havde Udgiften til Brændsel og Olie de 4 sidste Aar været 3,7 Øre, 5,5 Øre, 9,8 Øre og 27,1 Øre pr. K. W. T., og paa Basis heraf kaldte Direktøren den projekterede Pris for Gudena-Elektriciteten meget dyr. Men det var en forkert Sammenligning, thi fra Gudena købte

man færdig Elektricitet gennem de Net, som allerede bestod, og for at faa en virkelig Sammenligning skulde man ved Udgiften paa Aarhus Elektricitetsværk medregne Amortisation og Forrentning af de Kapitaler, som var bundet deri, desuden Lønninger til Folkene og Kontorpersonalet, Vedligeholdelse af Bygninger og Inventar, og forskellige andre Udgifter. Hvis alt dette medregnedes, kom man for 1914—15 op paa en Pris af 11 Øre pr. K. W. T. i Stedet for 3,7 Øre. Dernæst vilde Taleren gøre opmærksom paa, at det centrale i Ingeniør Fabers Indstilling var Reglerne paa Side 3 om Samarbejdet mellem de forskellige Andelshavere. Gudenaar var Ringen, som sammenknyttede dem alle, det jyske Moment i hele Sagen. En saadan Udvikling var naturlig, sund og nationaløkonomisk, og Planen havde fast Fod under sig, da man havde talrige Erfaringer fra andre Lande at bygge paa. Taleren vilde altsaa anbefale at arbejde videre paa Sagen og meget beklage, om Planen senere skulde gaa i Stykker.

J a k o b J e n s e n troede ikke som Christensen, at de høje Priser vilde holde sig de første 10 Aar. Der vilde sikkert blive en saadan Konkurrence mellem de krigsførende Lande efter Krigen, at man hurtig kom ned paa lave Priser, saa meget mere, som man under Krigen havde lært at anspænde sig og producere i hurtigere Tempo end før. Taleren vilde henstille til Udvalget, at det kun blev Kommunerne, der blev Andelshavere. Fordelingsprincippet var et vanskeligt Spørgsmaal, men forhaabentlig lykkedes det Udvalget at løse det. Taleren vilde altsaa anbefale Udvalget at arbejde videre for Sagen, for selv om det næppe blev noget lukrativt Foretagende, var det dog et Foretagende, som burde fremmes.

P. Petersen fandt, at selv om man ikke naaede andet ved Foretagendet end at blive selvhjulpne og mere uafhængige af Udlandet, var dette tilstrækkeligt til at anbefale Sagen.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Ingeniør Fabers Forslag var overordentlig nøgtern, og at der var foreslaaet henlagt 100000 Kr. aarlig til Reservefond.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 149--1918) Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om **Køb af Ejendommen »Mariemølle« ved Grenaa Landevej.**

Jakob Jensen meddelte, at det var kommet til Udvalgets Kundskab, at Møller Meier vilde sælge Lodden Øst for Grenaa Landevej, og da den egnede sig ypperligt til Villabebyggelse, og der var andre, som havde Lyst til at lave et Villakvarter paa Grunden, havde Udvalget sat sig i Forbindelse med Ejeren og faaet Jorden paa Haanden til en Pris af 4900 Kr. pr. Td. Land eller ca. 35 Øre pr. □ Alen. Der var ialt 22 Tdr. Land. Prisen var ganske vist høj, men ved Salg til private vilde Jorden blive en farlig Konkurrent til Aarhus Markjorder, og Udvalget kunde derfor anbefale Byraadet at købe den.

Mikael Johansen kunde ikke stemme for Køb af Grunden. For faa Aar siden var der solgt Jord ved Siden af for 2200 Kr. pr. Td. Land. saa det var en meget høj Pris, der forlangtes. Men det væsentligste var, at Jorden hørte til Vejlby Kommune, og ved at lave Villakvarter derude fremmede Aarhus Udflytningen til Skattely og blev Konkurrent til sig selv; men det var det sidste, man skulde begynde paa. Det var ogsaa en stor Udgift i de pengeknappe Tider, og der vilde blive Anvendelse nok for Kommunens Penge;

maaske man til Efteraaret maatte op paa langt større Beløb til Understøttelser end hidtil. Vejlbys Indlemmelse i Aarhus vilde næppe finde Sted de første Aar, og den nye Erhvervsskat gjaldt kun for 2 Aar og blev maaske ikke fornyet.

C h r i s t e n s e n hævdede, at man ikke kunde forhindre Folk i at bygge udenfor Kommunen, og her var et Tilfælde, hvor man kunde faa Haand i Hanke med, hvad der skulde bygges, maaske begrænse det til mindre velstillede Folk, saa skete der ikke stort ved det. Kommunen kunde ikke eje for meget Jord; Beliggenheden var god, tæt ved Sporvogn, og købte Kommunen det ikke, vilde private sikkert købe det til Villabebyggelse. Som Byggegrunde betragtet var Prisen ikke for høj.

B e c h kunde oplyse, at der ligeoverfor var solgt Grunde til 2 Kr. Alen. Selv om Prisen var høj, vilde det sikkert hurtigt stige i Værdi. Det var maaske heller ikke umuligt at faa Parcellerne lagt ind under Aarhus Kommunes Markjorder. Udvalget var klar over, at det ikke var den heldigste Udvikling for Byen stadig at udvide sig mod Nord-Syd; der trængtes haardt til en Udvidelse mod Vest, og Taleren vilde henstille til Byraadets Medlemmer, hvis de hørte om noget af Interesse Vest for Byen, da at give Udvalget Meddelelse derom.

J a k o b J e n s e n var tildels enig med Mikael Johansen; det laa netop som en Konkurrent til Aarhus Jord derude, men hvis man købte det, var man tildels Herre over det. Det var jo dyrt til Landbrug, men ikke til Byggegrunde. Udvalget fandt det rigtigst at købe Jorden, men hvis der ikke var Stemning derfor i Byraadet, vilde man ikke holde stærkt derpaa.

M i k a e l J o h a n s e n betonedede, at Hovedsagen for ham var ikke det, at man fik Indflydelse paa, hvorledes der blev bygget derude; men det var Skattespørgsmaalet, der var det afgørende. Der vilde blive et nyt Skattely derude, og det blev nødvendigt for Aarhus at faa det indlemmet. Den nuværende Indenrigsminister var i høj Grad stemt for Indlemmelse af Vejlbys Kommune, men denne var fuldstændig umedgørlig i Skattespørgsmaal, dog ikke saa meget Landboerne som Millionærudflytterne, der gjorde alt, hvad de kunde, for at hindre det. En By som Aarhus vilde altid udvide sig langs Søen, og man maatte blive ved med at arbejde paa, at faa Vejlbys Kommune indlemmet. Men Købet af Jorden kunde muligvis hæmme Indlemmelsen, og Taleren kunde derfor ikke stemme derfor paa det nuværende Tidspunkt.

B e c h fandt det uhyre ønskeligt at faa Vejlbys indlemmet. Men det kunde derfor ikke skade, at Aarhus havde Grundarealer derude. Mod Vest var man snart ved Grænsen af Kommunens Arealer.

J a k o b J e n s e n fandt det naturligt, at Aarhus udvidede sig mod Syd og Nord, da Folk helst vilde bo langs Stranden. Saa snart Vejlbys var indlemmet, og man havde faaet bedre Færdselslinier, vilde Byen hurtig brede sig langs Stranden helt ud til Egaa og ligeledes efter Skaade. Naar Trafikforholdene blev ordnet, vilde Udvidelsen mod Vest nok komme. Taleren indsaa heller ikke, hvad det kunde skade, at Aarhus ejede Jord i Vejlbys Kommune, og Udvalget vilde næppe forhaste sig med at faa det bebygget. Men det var af Betydning, at Kommunen havde Haand i Hanke med, hvorledes der blev bygget, saa det ikke blev som Villakvarteret i Riis Skov, thi det vilde

komme til at koste Aarhus mange Penge, naar det engang blev indlemmet.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 88—1918). Andragende fra **Arbejdernes Boligforening vedrørende Betalingsvilkaarene for Køb af Villagrunde.**

Jakob Jensen udtalte, at som det fremgik af Indstillingen, kunde Udvalget ikke anbefale Byraadet at gaa ind paa Andragendet. Forholdene saa saa fortvivlede ud, at man hellere vilde forære dem Grundene end gaa med dertil. Taleren havde været med til Indstillingen, og den var sund og fornuftig; men som Forholdene laa, vilde han hverken stemme for eller imod Indstillingen.

Christensen vilde foreslaa, at Kommunen lod Beløbet staa som 3. Prioritet i Ejendommene indtil 90 % af Vurderingssummen, hvis de ikke kunde faa Laan nok af Staten. Det var dog bedre end rent at forære dem Grundene. Man maatte ogsaa tage Hensyn til, at der fremskaffedes Boliger til Afhjælpning af Bolignøden.

Bech oplyste, at Udvalget havde gjort sig megen Umage med disse Forhandlinger; men Sagen var, at Boligforeningen ingen Penge havde, men haabede paa, at faa Taksationssummen sat 2000 Kr. over Byggesummen. Hvis man forærede dem Grundene, vilde det beløbe sig til 15000 Kr., medens 3. Prioriteten vilde andrage 27000 Kr., som man risikerede at brænde inde med. Udvalget havde været enigt om, at det var ganske uøkonomisk og uforsvarligt for Kommunen at gaa med dertil; saa vilde vist det kommunale Byggeri blive fordelagtigere. Det var ogsaa lidt at sejle under falsk Flag; for det var ikke Hjælp til Selvhjælp, men udelukkende Hjælp.

Christensen indrømmede, at disse Folk ikke ejede noget, og at Arbejdere som oftest maatte laane de 500 Kr., der skulde til. Men naar man saa paa, at f. Eks. Københavns Kommune satte Penge i 4. og 5. Prioritet for at faa noget bygget, betød dette dog ikke saa meget. Her var Tale om 750 Kr. pr. Lejlighed, hvis hele Jorden gik tabt, og der kunde skaffes 30 Lejligheder, saa Taleren vilde ikke betænke sig paa at stemme derfor, selv om man kom paa tværs af sine Principper. Det var ekstraordinære Forhold i Øjeblikket.

Bech troede ikke, at 750 Kr. pr. Lejlighed vilde slaa til.

- Det vedtoges at indrømme Andragerne den Ændring i Vilkaarene for Købet af de paagældende Grunde, at den Del af Køhesummen, som ikke kan dækkes ved eventuelt Statslaan, kan forblive indestaaende paa 3. Prioritet indenfor 90 % af Vurderingssummen og iøvrigt paa sædvanlige Vilkaar med Hensyn til Forrentning og Amortisation.
6. (J. Nr. 220—1918). Indstilling fra Sygehusudvalget om, at **Overlæge Biering opsiges til Fratrædelse af sin Stilling som Leder af Kommunehospitalets Røntgenafdeling** fra 1. Oktober dette Aar at regne.

Mousten meddelte, at Overlæge Biering blev ansat 1. Januar 1918, men fik Udsættelse til 1. April. Han var rejst til København i Anledning af hans Faders Død, og i et Anfald af Sindsforvirring styrtede han ud af et Vindue fra 2. Sal og havde siden ligget paa Hospitalet. Naar man nu udbetalte ham Løn til 1. Oktober, stillede man sig kulant overfor ham, og hans Familie var ogsaa glad for en saadan Afgørelse.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 214—1918). Indstilling fra Sygehusudvalget om, at Overlæge Bang bevilges **Ferie** i 3 Uger.

Bevilgedes.

8. (J. Nr. 67—1918). Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventar om, at der bevilges Arrestforvareren **Forhøjelse af Forplejningspengene for Arrestanterne.**

Udvalget foreslog at forhøje Forplejningspengene fra 94 Øre til 105 Øre + Godtgørelse for $\frac{1}{4}$ kg Rugbrød.

Indstillingen vedtoges.

- 9 (J. Nr. 124—1918). Indstilling angaaende **Tildeling af forskellige Alderdomsunderstøttelser.**

Tiltraadtes.
